

YÊU SAO ĐÊM HỘI SÀN HOA

Chẳng biết tự bao giờ, hình ảnh chiếc sàn hoa còn gọi là sân sàn (tiếng Thái là hạn khuống) đã in sâu vào tâm thức người dân bản làng miền sơn cước quê tôi. Có sàn hoa tức là sẽ có những đêm hội thâu canh và cũng từ đây, biết bao trai gái nên duyên vợ

chồng. Sàn hoa phải được chọn dựng ở khu đất trống cao ráo giữa bản, thường vào những ngày rằm rồi cuối đông, đầu xuân, khi cây trồng trên nương rẫy đã theo gù về ngủ yên dưới mái nhà sàn, đó cũng chính là mùa thu hoạch bông sợi để nam thanh, nữ tú bản Thái đua nhau trở tài, cán chần, dệt khăn, thêu thùa...

Thưở nhỏ, chúng tôi vẫn thường lúi túi theo các anh chị đi chặt tre, xẻ gỗ để dựng sàn hoa. Ông tôi bảo: Bản nào dựng được sàn hoa đẹp, thu hút được đông người đến xem hội, chơi hội chúng tỏ bản đó làm ăn gặp mùa, ấm no, sung túc, sẽ có nhiều dâu hiền rể thảo. Dù sân sàn chỉ tồn tại có mùa, hết hội bị dỡ đi nhưng khi dựng, bản nào cũng cố gắng làm rất kiên cố. Mặt sàn hình vuông với diện tích chừng 25 m², cao cách mặt đất hơn 1,5m. Làm sàn hoa thường là lao động tập thể do

người già chỉ huy, thanh niên đảm nhiệm. Trong lúc con trai hò nhau đóng, ghép mặt sàn, thân sàn thì con gái phân công nhau chẻ tre, vót nửa đan hàng rào bao quanh theo hình mặt cáo, cắt hoa, tô màu để trang trí cho cây nêu. Lối lên xuống sàn hoa được nối bằng 4 cầu thang đặt ở 4 góc, mỗi cầu thang có 3 bậc, đỉnh cầu thang có sợi chỉ hồng căng chắn ngang. Trên mặt sàn, 4 cây nêu nhỏ (lắc xáy) được dựng 4 góc, cây nêu gốc (lắc xáy cốc) lớn nhất, được trang trí đẹp nhất được dựng bên bếp lửa ở giữa. Khi sàn hoa hoàn thành, già bản sẽ đứng ra làm lễ vào lúc chập tối, rồi khi bếp lửa giữa sàn được đốt sáng rực rỡ thì đêm hội sàn hoa (hạn khuống) bắt đầu.

Trên sàn hoa có 5 sơn nữ trẻ chưa chồng, xinh xắn, nét na, cô đẹp nhất, tài nhất ngồi cạnh cây nêu gốc, 4 cô còn lại ngồi ở 4 góc, họ vừa quay sợi,

thêu thùa vừa say sưa hát. Các cô ca lên những câu hát trữ tình của người Thái nói về tình yêu lứa đôi, thể hiện khát vọng sống, khát vọng yêu thương và niềm tin vào một tương lai tươi đẹp. Đứng ở dưới sân, trong số hàng trăm, hàng nghìn người đến xem hội sẽ có một nhóm gồm 5 chàng trai nổi bật nhất được cử ra để hát đối đáp lại lời của 5 cô gái. Khi các chàng trai bằng tài năng ứng đối của mình chinh phục được những thử thách phía bên kia đưa ra, các cô gái sẽ nhẹ nhàng tự tay cắt đứt sợi chỉ hồng để mở cửa cầu thang kèm theo lời hát mời lên sàn. Vậy là xung quang bếp lửa hồng, các chàng trai vừa ra sức trở tài tính tấu, ca hát vừa say đắm ngắm nhìn người con gái mình thích đang bên lên quay sợi. Khung cảnh yên bình ấy có ý nghĩa rất lớn, thể hiện mơ ước của người Thái về một mái ấm hạnh phúc nay mai...

Đêm càng về khuya, không khí hội càng đậm thắm, ấm cúng chẳng những ở trên sàn hoa mà cả dưới sân, có nhóm người ta nắm tay nhau nhảy múa, có nhóm rộn ràng chơi trò chơi, cũng có đôi đứng dựa vào nhau tâm tình... Cha tôi bảo, hội sàn hoa không chỉ là nơi thanh niên đến tìm hiểu nhau mà còn là nơi trao đổi, bàn bạc, sẽ chia những tâm tư, tình cảm của tất cả mọi người trong bản. Người già đến sàn hoa để góp vui, chỉ bảo, dạy dỗ con cháu lời hay, ý đẹp, người trung niên đến hội để sống lại những kỉ niệm một thời, trẻ em tới hội để vui lây, để học cách nói hay, đối đáp khéo, học hát, học cách cán bông, kéo sợi. Có lẽ vì thế mà giờ đây, dù đang ở rất xa quê hương, tôi vẫn đau đáu nhớ về những đêm hội sàn hoa...

VINH MINH

